

Redaktøren har kuppet lederplassen!

Status Mølla

Det ser ut til å gå litt tregt med rydding og restaurering av vår nye ervervelse. En må vel innse at folk flest har nok med sitt eget for tiden.

Allikevel er det nok en del medlemmer som gjerne vil ta et tak, men betingelsen er vel at en eller annen tar på seg å være ansvarlig leder.

Vi har gjennom våre tretti års eksistens vært velsignet med en del entusiaster som har stillet sin kreativitet, evner, arbeidslyst og kunnskaper til historielagets disposisjon. Men årene har gått og noen av våre mest aktive medlemmer har dessverre gått bort. Vi kan vel ikke

heller forvente at «Firerbanden» skal stille opp som for tjue år siden, i og med at vi i disse dager kan **gratulere en av dem, nemlig Olaf Skryseth med 90 årsdagen!**

Det er vel heller ikke rimelig å vente at folk med byggetekniske kunnskaper finnes voksende på trær, så det er nok ikke umulig at vi må åpne lommeboka på gløtt og engasjere noe sakkyndig hjelp. Men det er allikevel først og fremst dugnadsviljen som etterlyses. Blant våre ca 700 medlemmer finnes det sikker noen som har en og annen time og avse, så

IKKE NØL MED Å MELD DERE !!

Det gjøres oppmerksom på at dette ikke er et styrefattet opprop, men kun står som betraktninger fra

REDAKTØREN

Hva har hendt, og hva hender?

Dette har hendt :

April

Ny runde med «Bli kjent i egen bygd» ble arrangert.

Søndag 3. juni

Markvandring fra Høvikvollen.

14. juni 2007

Kornmagasinet 20 år i vårt eie.

Søndag 26. august

Markvandring fra Spikkestad

Søndag 9. sept.

Oldtidsmarsjen

Torsdag 11. okt.

Mulen viste filmklipp, bl.a. Ultveit Mo's gamle Røykenfilm, for ca 25 fremmøtte

Hva hender i lagets regi?

Torsdag 6. desember

Julemøte

Røyken historielag - styret 2007/2008

Verv	Navn	Adresse	Tlf/mobil
Leder	Ole Rud	Helgerovn.2, 3430 Spikkestad ole-rud@online.no	31-28 46 10 911 85 202
Nestleder	Bjarne Kjos	Boks 62, 3431 Spikkestad bjarne.kjos@nav.no	31-28 33 13 934 13 927
Kasserer	Arne Trulsvik	Bryggevn. 46A, 3470 Slemmestad brith.trulsvik@online.no	31 28 11 84 913 21 705
Sekretær	Anne-Kirsti Andresen	Nyveien 7, 3470 Slemmestad anki-a2@ronline.no	31 28 23 03 908 09 253
Styremedlem	Berit Jakslund	Bøveien 54, 3472 Bødalen beritjo1@start.no	31 28 18 93 930 23 718
Varamedlem	Bjørn Fossnes	Utsikten 18, 3911 Porsgrunn b-foss@online.no	35-55-89-09 922 58 512
Varamedlem	Ole Sønju	Krystallveien 37, 3478 Nærnes ksonju@start.no	31 28 12 54
Varamedlem	Ingrid Buck	Børønningen 19 3472 Bødalen ingrid.buck@royken.kommune.no	31 28 01 65

Den gamle brua i Wahlsdalen

Øystein Sunde synger: «Mellom Seljestad og Låtefoss, der ligger det ei gammel bru, den er så smal at ingen kan, verken møtes eller snu—»

Noen har aldri hørt om den. Andre har glempt den, men noen av oss husker med en blanding av vemod og gremmelse, at vi for ikke så mange år siden forserte ei slik bru i det vi forlot Røyken og kjørte inn i Lier.

For de som er nye i bygda er det kanskje på sin plass og lokalisere brua nærmere. På vei ned Spikkestadbakkene, etter at du har passert bussholdeplassen ved Dagslett og Brøholdt, stikker det av en vei av til høyre. Den er i dag smal og vanskelig å få øye på, men var før 1960 årene hovedveien mot Lier og Drammen.

Innerst inne i Wahlsdalen går veien i en sving over Dauerudbekken, som er grense mellom Røyken og Lier. Denne «gamleveien» kommer ut langs fjellet og inn på den nye veien helt nederst i Spikkestadbakkene. Veien er i dag sperret med bom, og er bare gjennomgående til fots.

Fortsetter vi oppover langs Dauerudbekken, kommer vi til et steinbrudd og videre opp til gården Wahl. Dalføret har fått navnet etter gården, og bekken etter gården Dauerud som ligger på Liersiden, nordvest for gårdene Lahell og Karlsrud i Røyken. Navneforskeren professor Oluf Rygh mener navnets opprinn-

else er Draugarud. Drauga- står for gjenganger eller spøkelse, og Draugarud for rydningen der det spøkte.

Svigermorsvingen

Veistumpen var smal og med krappe svinger, en av dem ble kallet «Svigermorsvingen.» Enkelte gamle biler med plass for bare to, hadde et åpent sete bak, et såkalt svigermorsete. Ved å gi på litt kraftig med gass i slike brå svinger, kunne en med litt hell sende hu svigermor ut i periferien. Hvor mange, eller om noen i det hele tatt prøvde seg på en slik løsning er ikke kjent. Ryktet sier at en motorsykkel med sidevogn skal ha gjort samme nytten. Derav navnet «Svigermorsvingen.»

Historien sier at man en gang rundt 1964 var i ferd med å fylle på stein for å forsterke denne gamle veien i den første svingen, men at grunnen sviktet og hele skråningen raste ut. Det var da veivesenet bestemte seg for å føre veien rett fram, slik den går i dag. Steinmassene ble hentet fra arbeidet med tunnelen Lier – Asker.

Statens veivesen har dessverre ikke vært i stand til å hoste opp informasjonen vedrørende denne omleggingen. Kan noen huske nøyaktig når?

BJØRN FOSSNES

Dauerudbrua er enda intakt. Foto Bjørn Fossnes

Karen Augustinusdatters unnskyldning

Saa som min sielle sørger hederlig og velleffuud en kongelig ober hoff rettig domb offuer mig for slemme Nafn hannem paasat, som tilholder mig at giørre hannem en offentlig affbegt, da erkiender jeg hermed at jeg for den alvidende gud en en —?— synder og grofflig i dend fald imod den hellige Mand med disse vederstyggelige Naffne haffuer mig forseet, og beder hannem hermed om forladelse Imod begangen forseelse, end dog gud som alting ved min v-schuldighed udj dj maader og hand straffe dend som først har det opdigtid, ti jeg hørte aldrig det, før Laurids Røe sagde mig det.

Prestens krav til unnskyldning

Jeg Karren Augustinusdaater bekiender i dag som er dend 22. febr anno 1692 for meeninige tilstedeverrende folche-almue paa Husseby tingstue at jeg groffelig, skammelig, u-bluelig og noget løgnachtig vorden ald skyld og gif-fuen aarsage, haffuer sat min kiere seelesørger hr P K det forsmedelig og vederstyggelige Naffn paa som jeg nu udj allis nerverelse bekiender at jeg dette hiertelig og aldvorligen fortryder, og beder først gud inderlig om, at hand suarer min groffue forseelse, og større synd, for sin søns Jesu skyld ville tilgiffue. Min kiere sielle sørger beder jeg iche mindre at hand mig og samme min groffue forseelse vil tilgiffue, og aldrig merre tenche der paa, Ti jeg bekiender, at jeg haffuer gjort ..., og meget daarligt, jeg loffer udj alles nerverelse at jeg her effter baade vill, og skall beflichte mig paa saa sant hielpe mig gud og hans hellige ord, at jeg aldrig merre i min liffs dage skall øffue saadan formastend: imod nogid mennesche, meget mindre imod min kierre seele sørger, eller nogen i saadan hellig stand.

Bakgrunnen er at det kom presten for øret at en del folk i bygda hadde økenavn som ikke alltid var like flatterende. Karen var datter av forhenværende klokker Augustinus Andersen, og gift med Lars Jonsen Vear. En dag ekteparet var hjemme hos Karens far på gården Syltingli, ble det snakket om disse navnene, og Lars Røe, som var fra en av nabogårdene, var aktiv i samtalen. Karen sitter og hører på, og spør til slutt: men presten, han kan da ikke ha øke-

navn? Hvorpå Lars Røe kan fortelle at presten har tre navn. Bare ett av navnene blir nevnt: Peder hesterev. (Mange av navnene gir liten mening i dag, og prestens navn synes å være et av dem. Det ser i hvert fall ikke så vederstyggelig ut som presten synes å oppfatte det.)

Økenavnene ble behandlet på bygdetinget, og de fleste som hadde økenavn brydde seg ikke. Foruten fogden, som kanskje kunne ha grunn til å være fornærmet (Jens den sauefitte), var det bare Karens mann Lars Vear, og hans bror Svend som prøvde seg med tiltale. Brødrene gjorde det på vegne av familien, i det søsteren Ingeborg hadde et økenavn som antydte at hun kunne velge mellom fire fedre. Det ble naturligvis ikke noe mer utav søksmålene, det var umulig å oppspore kilden, og halve bygda kjente navnet.

Men presten ga seg ikke. Siden han kunne bevise at Karen hadde snakket om prestens navn, satte han alt inn på å få henne dømt. Lagretten var tydeligvis ikke enig, men dømte henne til å betale presten 14 riksdaler og gi ham unnskyldning. Presten var imidlertid fortsatt ikke fornøyd, og fikk saken inn for overhoffretten i Drammen. Karen ble dømt til å betale presten 30 riksdaler i ertstatning og gi ham en offentlig undskyldning. Siden dommen ble omtrent som i lagretten, kan det tolkes som at rettsapparatet også her var noe motvillig til å gi presten medhold. Som det ses av ovenstående, var presten heller ikke fornøyd med ordlyden i den unnskyldningen Karen hadde forfattet.

Man kan forundre seg over prestens nidkjarhet, og hvorfor han valgte Karen som offer. Alt tydet på at familien på Rød sto sentralt i ryktespredningen. Dessuten gikk begge Karens foreldre, som jo var til stede den aktuelle dagen på Syltingli, god for hennes versjon. Men Karen sto lagelig til for hogg. Ikke bare var hun gift med Lars Vear, som var en gjenganger i lagretten, kjent for fyll, slagsmål, gjeld og, ifølge lensmannen, et usedelig liv. Også Karen selv hadde et økenavn, *den beringede teffue (teve, tøs?)*, som tyder på at hun ikke haddet et helt plettfritt rykte. Det behøvde

Forts. neste side

Om husene i Bødalen som veien tok

Fra et av våre medlemmer og ivrig leser av BM, nå bosatt i Olderdalen, har vi mottatt dette innlegget:

Hei Bjørn

Takk for en morsom og spennende artikkel om husene i Bødalen som veien tok. Jeg har tenkt på en liten oppfølging. Her kommer den:

I Bygdemagasinet i mai har Bjørn Fossnes en interessant artikkel om dette emnet. Det knytter seg mange minner og erindringer til disse anlegg og bygninger, og her følger et lite knippe.

«Pokkhølet»

Dette var enda i bruk i de aller første etterkrigsåra. Det lå hauger med pokkstein der, som den lokale veivokter brukte til å vøle veien med. Utstyrt med anleggstrillebår, spade, krafse og rakerive, trafikkerte han veien og foretok de nødvendige reparasjoner - og hentet altså pokkstein fra Pokkhølet.

Transformatorstasjonen

Denne var omgitt av et høyt gjerde og en like høy, imponerende jernport. På den sto det et skilt «Høyspenning - livsfare», og i vår barndom trodde vi at gjerdet var elektrisk og torde ikke nærme oss det. I de tidligste tenårene, derimot, klatret vi over gjerdet og bedrev epleslang i hagen utenfor trafo-stasjonen. Det måtte være for spenningens skyld, for alle hadde epletrær hjemme, og eplene i den for-

budte hagen smakte både beskt og surt.

Wang

I butikken til Wang - eller Wanger'n, som vi kalte ham, kunne vi i de første årene etter krigen få kjøpt en vare som de andre butikkene ikke førte: bek. Denne var meget ettertraktet av oss unger. Dette var før Toy og annen tyggummikom på markedet, så vi tydde til kvae. «Godkvae», som hadde en lilla-rosa farge, fant vi på gamle grantrær. Men så hadde altså Wanger'n bek. Den ble brukt til å impregnere skomakertråd med. Men vi tygde den. Den smakte pyton, men vi kunne spytte svart, og det var unektelig mer karslig enn å spytte kvae. Dette pågikk helt til Wanger'n oppdaga hva vi brukte beket til. Da innførte han kjøpestopp for oss unger av denne kostelige varen.

Wang hadde, som nevnt, også en Shell bensinstasjon. På butikkens østside, akkurat ved oppkjørselen til Smiebakken, sto en forseggjort søyle, murt opp av granittstein. På den sto en lampe, formet et skjell med Shell-logo på. Den skulle fortelle veifarende at her var det en Shell bensinstasjon. Av en eller annen grunn, måtte det være overledning her, for når vi tok på denne søyla, kunne vi merke en svak dirring, og når det var fuktig vær, kunne vi få støt. Det gjaldt å være tøff og holde handa lengst mulig på denne. De tøffeste dristet seg til og med til å pisse på den. Dette var sannelig en aktivitet fylt med mye spenning!

Forts. fra foregående side

naturligvis ikke å bety mer enn at Lars og Karen oppholdt seg under samme tak av og til. Lars bodde på Villingstad da lensmannen rådet ham til å føre et bedre liv. Her var også Karens søster Anne gårdkone, og der ikke urimelig å anta at Karen ofte oppholdt seg der. Husk at dette foregikk i en tid da et ektepar risikerte bot hvis det første barnet ble født mindre enn ni måneder etter vielsen.

Karens far var klokker i bygda mens presten var kapellan, men fratrådte da den forrige sognepresten døde og kapellanen ble sogneprest. Dette skjedde neppe frivillig, for Augustinus sto like etter opp på tinget for å få almuens uttalelse på hvorledes han hadde skjøttet sin stilling. Det kan derfor tenkes at gammelt nag var årsaken til at Karen fortalte

om prestens økenevne, og til prestens ønske om å ramme nettopp denne familien.

Rettsapparatet ga, om enn motvillig, presten rett, og overså Lars Røes åpenbare delaktighet i saken. Lars Røe ble selv medlem av lagretten i 1691. Økenavnene hadde eksistert i mange år, og var sannsynligvis kjent både for prest og fut. Men når saken først var reist, ser det ut som man prøvde å komme ut av den med minst mulig skade. Presten måtte ikke fornærmes, og Lars Røe var kanskje også en vel ansett mann. Så ble det isteden Karen Augustinusdatter som måtte betale prisen. Men det at Karens unnskyldning overhode ble protokollert, kan kanskje oppfattes som at sympatien var på hennes side.

TRONDHEIM, FEBRUAR 2005
DAGFINN LANGSØ

Ølstad-bua, iskrem og sigarettmerker.

I bua til Finn Ølstad fikk vi kjøpt vår barndoms første is. Hvilken lykke for en unge i etterkrigstida å få 20 øre for å kunne kjøpe en ispinne fra Frogner is. Du kunne få kjøpt fløteis også. Den kostet 35 øre, var faktisk noe mindre enn 20-ørespinnen, men den var mer forseggjort i emballasjen og inneholdt ekte fløte - og kostet altså 15 øre mer. Dette første is-salget foregikk før kjøleanleggenes tid, og isen ble holdt frossen ved hjelp av tørris, som ble lagt innimellom og oppå iskremen i isboksen.

Ølstadbua var også et yndet sted for oss unger, som hadde som hobby å samle på sigarettmerker. De mest brukte merkene var «South State», «Blue Master» og «Frisco». Men rett etter krigen dukket også sigarettmerker med heroiske og patriotiske navn opp: «Dakota» med et ruvende Dakota bombeffly på fronten, «Pilot» og «Flag»- det siste med «Union Jack» som emblem. Jeg pleide å holde meg inne med min nabo Anker Auke, som av og til røyka «Teddy», og som ofte kunne briljere med amerikanske sigaretter som «Chesterfield», «Lucky Strike» og «Philip Master». Hvor han fikk tak i dem, vet jeg ikke. Men de var ettertraktede merker i samlingen.

Bjorkås

Her bodde som nevnt Martha Auke. Da vi vokste opp, var hun enke, var gammel og dårlig til beins. Hun hadde et pæretre som sto svært nær det som nå heter Slemmestadveien. Men det var tabu å gå på slang hos Martha Auke. En viss sans for «fair-play» hadde vi. Tomta til Martha Auke ble forøvrig brukt hver første påskedag til den tradisjonelle spilling av påkesalmer. Det var Slemmestad Ungdomskorps som reiste rundt på lastebilen til Oskar Foss for å spille påkesalmer på tettsteder og på gamlehjemmene. Og i Bødalen passet det godt å stå på tunet til Martha Auke og spille utover Bødalen. Og i halvni- nitida så lød tonene fra de kjente og kjære påkesalmene: «Påskemorgen slukker sorgen», «Krist sto opp av døde» og «Jesus lever, graven brast» ut over Dalen.

La dette være avrundingen på dette knippe av minner knyttet til gamle Bødalen - et spennende og godt sted å vokse opp!

RICHARD EDVARDSEN

Da Bjørn fikk ordentlig spyd

Fra Bødalen IFs mangslungne historie

Bødalen Idrettsforening kan i år feire sitt 90-årsjubileum. Klubbens historie forteller oss at langrenn på ski og fotball var de dominerende idretter. Men klubben hadde i sin tid, også ei fri-idrettsgruppe. Fra 1950 av arrangerte Friidrettskretsen nemlig seriekamper i friidrett, der det ble konkurrert i 100 m, 1500 m og 4x100 m. stafett i løp, i høyde og lengde, samt kulestøt og diskoskast. Bødalen stilte i lavere divisjon og tevlet bl.a. med Gråbein, Vinn-Sande og Strømm IL. Og her var det mange utøvere som fikk vise sin allsidighet, for gruppa av aktive friidrettsutøvere var ikke altfor stor.

En av dem, som hadde talent og sto fram som en allsidig utøver, var Bjørn Fossnes. I det Herrens år 1951 ble det bestemt at han skulle bli påmeldt til kretsmeesterskapet i femkamp i juniorklassen. Bjørn var den gangen 18 år. Friidrettens femkamp besto av de samme øvelsene som det ble konkurrert i under de olympiske leker i det klassiske Hellas: lengde, diskoskast, 200 m løp, som tilsvarte den klassiske én stadionlengde, spydkast og 1500 m løp, som var tilnærmet lik den klassiske distansen 7 stadionlengder.

Bjørn hadde grunnlaget i orden gjennom sin deltagelse i friidrettsserien og som en av kretsens beste terrengløpere i sin klasse. Men det var ett problem: spyd. Dette inngikk ikke i Bødalen IF sin materiellbeholdning. Men Bjørn visste råd. Han gikk i skogen og hogg ned et dertil egnet ungt rognetre, surret ståltråd på midten, både for å få godt feste og for å tarere vekten til å bli den foreskrevne for konkurransespyd. Dette syntes Walter Olsen, leder for og ildsjel i fri-idrettsgruppa, var for ille. Han ba om å få saken om innkjøp av spyd opp på et medlemsmøte.

Dette ble holdt en søndag formiddag - i beste kirketid - på grasbakken utenfor klubbhuset. Og Walter Olsen, godt backet opp av Hans Dambo, en annen entusiast i friidrettsgruppa og forvalter av klubbens stoppeklokke, talte varmt for innkjøp av et konkurransespyd. Men et aluminiumsspyd kostet flekk. Og klubbkassa var så godt som

tom etter en langrennssesong med en relativ stor langrennsgruppe. Fotballsesongen var dessuten nettopp begynt. Det ble veid for og imot, inntil Bjarne Sletta skar igjennom og sa: «Nå tar vi en kronerulling, karer!» Dette ble gjort, og med tilskudd fra klubbkassa gikk Bødalen IF til innkjøp av et aluminiumsspyd.

Kretsmesterskapet det året forgikk på Kongsberg, på idrettslaget Bergkameratenes bane. Der tok Bjørn sølvmedalje, bare knepent slått av Hans Haveraaen fra Skoger. Men neste år tok Bjørn sitt monn igjen og brakte gull i samme øvelse hjem til Bødalen.

RICHARD EDVARDSEN

Redaktørens anm:

Det er riktig å opplyse at Ivar Jaksland var den suverent beste spydkaster i Bødalen på denne tiden. På trening kastet Ivar ca 60 meter, og det var den gang ganske oppsiktsvekkende. Odd Mehlum hadde den gang den norske rekorden med 69,09 meter. Både Ivar og hans yngre bror, Leif, ble dette året kretsmestere i spyd i hhv senior- og juniorklassen.

Røyken for 50 år siden

Røyken skoles guttemusikk har fått nye, flotte uniformer, og er blitt noen riktige fine representanter for bygda. De bidrar ofte med sitt friske spill på fester og ved spesielle anledninger. Dirigent er Ludvig Johansen.

Klipp fra DT&BB 12.7.07

Bilde av korpset er nok tatt før de nye uniformene kom på plass. Vi kjenner igjen Roar Løkkebø med tuba. (Susafon?) Andre kjente?

Oldtidsmarsjen 2007

Og så var det høst igjen, og like sikkert som løvet gulner, like sikre kan vi være på at Historielagets årlige marsj finner sted. Likså sikkert brenner det også lystig under Frøydís suppegryte på Mellombø. Selv om et lite nordadrag fikk røyken fra bålet under gryta til å svi i øya på betjeningen, ble 75 turgåere servert velsmakende ertesuppe etter tradisjonell «Frøydís-oppskrift».

Årets oldtidsmarsj, som var den 19. i rekken, ble også i år velsignet med et herlig høstvær. Det var i alt 75 startende, hvorav 25 gikk for første gang. Av de som gikk for første gang var det 6 – 8 som ennå ikke var kommet i tenårene. Dette er svært positivt og vi håper at det ga mersmak, slik at de kommer igjen senere år.

Av veteranene merket vi oss at Odd Arve Svensrud også i år gjennomførte hele distansen fra fjord til fjord.. Riktig nok lot han falle noen bemerkninger om at dette trolig var siste gangen, men vi blir ikke forundret om vi ser den spreke karen igjen også på 20 års jubileumsmarsj neste år.

Nytt av året var at vi hadde satt opp transport fra Slemmestad til Røyken kl 10.45, i tillegg til transport Slemmestad - Gullaug kl 09.30, og vi fylte en maxitaxi, samt transporterte et par utenom. Dette vil vi nok fortsette

med.

Det er en utfordring å hvert år finne på nye oppgaver til naturstien, men dette synes å være en populær aktivitet. Årets kamp om trofeet som Ole Sønju hadde laget, var jevnere enn noen sinne.

Britt Ch. Ølstad og Reidar Kristensen hadde begge 8 rette. Vi måtte kåre en vinner av «Natursti-bollen», som Ole Sønju også hadde laget til marsjen i år, så de tok fikk en liten tilleggsoppgave. Vi har normalt hatt tre premier, så vi måtte trekke blant alle som hadde 7 rette.

Resultatliste for naturstien 2007:

1. Britt Ch. Ølstad	8 rette*
2. Reidar Kristensen	8 rette*
3. Helena Lukerstuen	7 rette*
4. Birgitta Jenssen	7 rette
Knut Jenssen	
Magne Nilsen	

Premien

Deltakere foran stabburet. Foto tatt av en av deltakerne

- Torunn Nyen
Berit Svens
Jan Ølstad
10. Lisbeth Dagestad 6 rette
Mette-Marit Eriksen
Inger Drengsrud Førde
Berit Johansen
Lisbeth Johansen
Harald Søvold Kjos
Wivi-Ann Søvold Kjos
Ole Eldar Kjølén
Tor Ivar Mushom
Torkjell Sanden
Elisabeth Saxrud
May Linn Stedje
Daniela Torsvik
Heidi Vikan
Britt Inger Øen
25. Iren M. Andersen 5 rette
Jorunn Berg
Kari Bru
Ivar Hov
Tor Johansen
Inger-Lise Jørgensen
Liv Kristensen
Liv Kristoffersen
Lene Midtskogen
Bjerg Pettersen
Ninni Elise Stedje
Odd Arne Svendsrud
Mette Ølstad
Martin Aasgaard
39. Svein Desserud 4 rette
Gerd Gabrielsen
Wenche Haugslie
Erlend Klokkervold
Jan Klopbakken
Helene Mushom
Anne Opsahl
Torleif Remme
Alva Marie Stedje
Randi S. Steiro
Torill Thoresen
Leikny Aasgaard

Naturstiens oppgaver

Spørsmål 1:

Når ble Kornmagasinet innviet av Røyken historielag?

1 : 14.6.77 x : 14.6.82 2 : 14.6.87

Spørsmål 2:

Hvor lenge har det vært drevet campingplass på Ramton ?

1 : 1931 x : 1938 2 : 1946

Spørsmål 3:

Røyken var en av de første kommuner i Buskerud som fikk godkjent sitt kommunevåpen, når ble det godkjent ?

1 : 1967 x : 1978 2 : 1956

Spørsmål 4:

Hvem har skrevet Røykensangen («Med fjord omkring i øst og vest») ?

1 : Einar Slåtto x : Anton Ecroll
2 : Anders A. Killingstad

Spørsmål 5:

Forløperen til lokalavisa «Røyken og Hurum Avis» kom første gang ut i Røyken i 1976. Hva het avisa den gang ?

1 : Røykenposten x : Standpunkt i Røyken
2 : Smånytt

Spørsmål 6:

Når fikk Røyken sin første faste skole (Klokkerskolen)?

1 : 1803 x : 1863 2 : 1903

Spørsmål 7:

Hva het han som fikk første drosjebevilling i Røyken?

1 : Alf Høybråten x : Harald Bølskog
2 : Sverre Hansen

Spørsmål 8:

Hva var literprisen for bensin i 1945?

1 : 43 øre x : 53 øre 2 : 63 øre

Spørsmål 9:

Hvor finner vi det høyeste punkt i Røyken?

1 : Svartvannsåsen x : Haukeliåsen
2 : Villingstadåsen

Spørsmål 10:

Når ble det innført firesifrede postnummer i Norge ?

1 : 1958 x : 1963 2 : 1968

Spørsmål 11:

Når deltok kvinner for første gang i kommunestyret i Røyken (vararepresentanter)?

1 : Perioden 1902-04 x : Perioden 1908-10
2 : Perioden 1914-16

Spørsmål 12:

Hvilken av disse er verdens eldste tegneserie?

1 : Finbeck og Fia x : Knoll og Tott 2 : Tarzan

De riktige svarene er understreket

Fossnes trevarefabrikk i Bødalen

Nede ved Bøbekken bygget Julius Edvard Johansen, Auke, sønn av Johan Christensen, Bøbråten og hustru Elen Jørgine, et hus i 1880-årene. Bekken lager en liten dam, faller i en beskjedne foss, og svinger rundt eiendommen.

Da det etter hvert ble et utall mennesker i Bødalen ved navn Johansen, laget den gode Julius, eller Edvard som han til daglig brukte, seg et eget navn som han syntes høvet til stedet. Fossnes ble stedet kalt, og dette ble også brukt som familienavn. En kan finne hans etterkommere i et stort antall både i Røyken, Asker, Oslo og andre steder i landet. Noen skriver navnet som Fosnæs eller bruker andre varianter.

Julius Edward og kona Louise Thorersdatter fra Heggedal fikk i alt 9 barn. Han var byggmester, og de fleste av sønnene ble engasjert i lignende virksomhet. Tre av de yngste gutta, Harald, Gudbrand og Sigurd startet en trevarefabrikk på Fossnes i 1926.

Fabrikken etter oppbyggingen

Her ble det produsert dører, vinduer, trapper, møbler og andre trevarer. Flere steder i bygda har jeg, også i de senere år, kommet over møbler som ble laget her.

Mølleren Kristian Stokker skal ha fortalt at Fossnesgutta leverte dører, vinduer og trapper for den betydelige sum av kr. 800,- da han bygde 1926.

Fabrikken før brannen i 1927? Bygningen er opprinnelig en låve som sto på tomta da Edvard kjøpte tomta fra Bø.

Fabrikbygningen brant i 1927 eller 28. Maskin for å lage hull og taper ble berget fra brannen, men båndsag, sirkelsag og avretter brant opp.

Med materialer fra et sagbruk på Fjellstrand ble ny fabrikkbygning på ca. 60 m² satt opp.

Fabrikken var utstyrt med en elektrisk motor på 2 hk. Den drev alle maskinene via reimskiver. Harald var med til han døde i april 1927. På den tiden begynte Gudbrand som skulle være økonom, hadde handelsskole og kom fra jobb som handelsbetjent i Askim.

Å lage trapper var ingen enkel sak. Da Slemmestad skole ble bygget i 1915, bodde det på Fossnes en kar fra Drammen som het Kopperud. Av han lærte Sigurd å lage trapper, noe han etter hvert ble meget dyktig på. Sigurd var dessuten flink med maskiner, noe Gudbrand aldri ble særlig fortrolig med. En tommelfinger gikk i sirkelsaga!

Hvor vidt min far, Gudbrand, virkelig var den store økonomien kan vel sikkert diskuteres. Kontrakter på leveranser til drevne entreprenører i Oslo ble ikke tilstrekkelig «kvalitetssikret», og utestående fordringer ble drepen for den lille bedriften.

Fabrikken ble nedlagt i 1934

BJØRN FOSSNES

Fossnes med fabrikk i forgrunnen, fotografert rundt 1930. Våningshuset er bygget på noe i lengden, men byggestilen er beholdt.

Fra «Fremtidens» artikkel høsten 1928

«En snartur gjennom Røyken»

sakser vi fra besøket på Slemmestad cementfabrikker:

Er jeg ute og farer går jeg bestandig til den høyeste myndighet på stedet, og selvfølgelig søkte jeg først direktøren.

Mitt navn er —geir, «Fremtiden» Drammen, sier jeg som presentasjon.

Direktør Tisch—?

Jeg forstår ikke..

Tisch betyr bord, og «bein» er norsk. Ergo, heter jeg «bordbein» på norsk, men mitt borgerlige tyske navn er altså T i s c h b e i n.

Om forlatelse, sier jeg, men denne forklaring er jo nødvendig når man hører på et så forvilet navn som Dem, bemerker jeg uærbødig.

Til tross for min uforskammethet var han like elskverdig, som en stor forretningsmann skal være.

Jeg pleier ikke å ta imot journalister.

Jeg vet det. Selv «Aftenposten» har De jo ikke sluppet inn her.

Vet De det?

«Fremtiden» vet alt i sitt distrikt. Jeg er overlegen.

Men si meg nu, hvor mange mann arbeider ved Deres bedrift.

Ca. 300 mann.

Og kvinner?

Nei, ikke kvinner. Rent prinsipielt motsetter vi oss kvinners ansettelse ved bedriften. (Jeg sa ingen ting til dette jeg, fordi jeg kjenner kvinnfolk)

Tretter dere med arbeiderne her?

Nei, det gjør vi ikke. Tariffen er i orden. Og vi lager tariffen uten hjelp av verken meglingsmann eller slikt. Vi foretrekker å bli forlikte så'n uten videre. At der kan bli noen små rivninger av og til ved en så vidt stor bedrift som denne, kan De nok forstå; men disse rivninger tør mest høre hjemme i arbeidernes egne rekker.

Ved senere konferanser med arbeiderne fikk jeg bekreftelse på at arbeidsforholdene ved den store fabrikk var tilfredsstillende, og at det var forbausende få rivninger mellom administrasjonen og arbeiderne. Da praktisk talt alle er fagorganiserte ved Slemmestad, så forstår man at noen kamp mot organisasjonen føres ikke der.

Direktør Tischbein

En trøst for mig, som opplever det motsatte forhold - skapt av kapitalistiske enhjørninger andre steder.

Produksjonen her, spør jeg.

Vi kan produsere 1,250,000 tonn cement. Men vi produserer nu ca 800,000 tonn. Vi har intet med «Ce.No.» i Lier å gjøre. Vi lever i konkurranse med alle andre. Det er ikke «trust» på cement. Vi konkurrerer på verdensmarkedet..

Er det sandt at Dere leverer cement like billig i Rio som i Drammen?

Sandt og løgn. Vi leverer 2/3 av produksjonen her i landet og 3/5 utenlands. Vi må holde oss til verdensprisen. Den som vil selge må betale salgskostningene. Der importeres cement også til tross for overproduksjonen her. Verdensprisen virker og hindrer at vi snyter konsumentene her i landet. Kunsten er å oppdage et hull i verden hvor man har brukt for noen tonn cement.

Man har trodd og tror, sier jeg, at cementen skal vare evig. Men nu sier man, at cementen forgår. Den etes opp simpelthen.

Bildetekst???

Vi har ikke ennå et byggemateriale som kan vare «evig». Ikke stål engang. Jernbetong varer visstnok lenger enn vi har brukt for det. Men forgjengelig er det. Cementen er sterk. Men den kan få ekstra påkjenninger, som når den blir anbragt i sjø. Den kan stå der også, hvis man tar de fornødne forhåndsregler. Alt er avhengig av, at *kun de folk bruker cementen som forstår å bruke den*. Cementen er i seg selv nå så god, at blev der feil ved et byggverk av en eller annen art, så skyldes det ikke cementen, men den som bruker den – og så arbeidsmetoden.

Folk som bruker cement bør derfor først spørre fagmenn før de legger iveri med et bygg. (Så forteller han noe om ikke å bruke myrvann, ikke kloakkvann, men bruke rent vann uten organiske stoffer, osv-osv—).

Men vi tar prøver hver annen time. Vi leverer cement, ren, absolutt ren, uten humus og —.

Min hjerne tåler ikke disse rare tingene Deres. Må jeg få lov å se på Slemmestad cementfabrikker, bad jeg.

Gjerne, sier han, men De bør da vite at Finland bruker dobbelt så meget cement som Norge, så forbruket her er relativt lite. Og vi har fått en halvoffentlig betongkomite - - -.

Men jeg kan jo intet av dette, sier jeg. Direktørens lærdom har tatt nesten pusten fra mig nemmelig. Så viste han mig rundt på det store anlegget.

Her har vi forbedret, sier han og viser mig kranen med grabben som tok mot kalksteinen fra Langøya. Den kranen sparte oss for 50 mann, sier han med stolthet.

Jeg knyttet neven fastere i bukselommen, men mannen hadde jo evig rett. En maskin som kan prestere så meget mer arbeid bør jo en bedrift skaffe sig. I Slemmestad som på Langøya

Så har vi fått anlagt denne transportbanen på ca. 200 meter. Sekkene og tønnene vandrer nesten uten folkehjelp ned i skuten. Denne innretning sparer oss og ca. 30 mann.

Men disse ledige, hvor gjør Dere så av dem? spør jeg. Jeg blir sint.

Ja, jeg forstår Dem, sier han; vi har dog for å skaffe de ledige arbeide begynt på en sekkefabrikk.

Av papir?! Jeg vil nødig tro, men da jeg med direktøren i sekkefabrikken og så papirsekken blev til, måtte jeg tro. Og da jeg så de tusener

av cementtønner blev laget en for en på området, usakkyndig som jeg var, så måtte jeg jo utbryte: Store ting foregår blant oss i dag. Ting vi ikke forstår.

Efter en behagelig hvilestund hos disponerten – jeg var nemlig både trett og sulten, ti jeg hadde reist fra Hurum om morgenen – gikk jeg igjennom Slemmestad fabrikk. Noe jeg gjorde for ca. 20 år siden også.

Og det billede jeg den gang fikk av cementindustrien var ikke lyse. Det skal være visst.

Arbeiderne stod den gang i en støvsky, bare lepperne og øinene var naturlige. Støv og atter støv. – Dyreplageri å arbeide der, tenkte jeg.

Men nu var stedet ikke å kjenne igjen.

Slemmestad cementfabrikk har nemlig ikke vært av disse profithungrende jobbeforretninger som vi har fått alt for mange av i den senere tid.

Slemmestad, som eies av et fåtall aksjonærer, har ment at de skal drive husholderisk. Bedriften skal drives moderne, når vi driver den, tenker de. De setter sin ære heri, istedenfor å dra hjem igjen fra generalforsamlingen med så og så mange kroner pr. aksje, som andre fabrikkers aksjonærer så ofte har gjort. Til fortvilelse og kvide for slekten.

Slemmestad har i motsetning hertil modernisert sin bedrift, og det var en fornøielse å iakta den forandring som var funnet sted i de 20 år.

Det er umulig for mig å beskrive forskjellen

mellom de «ringovne» jeg så den gang og de «roterende» helveter som brente kalksteinen til cement nu. Jeg måtte ta på mørke briller for å se mot lyset i disse rare greierne. Jeg skriver derfor ikke «sakkyndig» om disse ting for ikke å latterliggjøre mig selv.

Men det vet jeg, at de fremdeles holder på med utvidelser og modernisering, blant annet for å få støvplagen vekk. En plage som har i Lier vært meget generende fra Ce. No.

Ved en hel del rare, men kostbare greier, som man viste mig, gjør man Slemmestad fabrikk praktisk talt støvfrie.

Allered nu var der så støvfritt i arbeidslokalene, at selv fru Kjeldsberg vilde ha litet å bemerke. Og når de «støvsugere» (uttrykket dekker ikke tanken) som nu installeres, begynner å virke, så vil forholdene bli enda bedre.

Det er ikke ofte man går igjennom lignende bedrifter som den ved Slemmestad.

Jeg har stadig påkjenning av krig og splid arbeidere og arbeidsledelse imellem.

På Slemmestad er der et «forretningsmessig forhold» opstått, takket være den sterke fagorganisasjon og en forståelsesfull ledelse!

Så slipper man konflikter – som de kranglevorne arbeidsledere fremmaner.

Fra arbeidernes side der ute hørte jeg ingen spesiell klage.

-geir

BJØRN FOSSNES

Hei Bjørn har du noe til denne plassen

Møte med «Oppstandelsen»

Foto og informasjon fra Barbro Slåtto

Det var strengt forbudt å leke på kirkegården da jeg var barn. - Det stod ingen plakater ved porten, men formaningene hjemme fra fantes med store bokstaver inni oss.

Leke! Nei, vi lekte ikke på kirkegården, vi bare var der. Hvem vi var? Det var en jevnaldrende venninne, Marie Aasebø (tidl. Johansen) og jeg; vi så ingen andre barn.

Jeg bodde på Klokkehaugen og var nærmeste nabo til kirken og følte meg som vedkommende. Kirkegården var hellig grunn; der var jorden innviet. Der skulle man gå langsomt og tale lavt, og det gjorde vi.

Hvis vi møtte voksne, neiet vi pent og sa at vi skulle vanne graver. Noen gravsteder var miniatyrhaver med smijernstakitt, havebenk, grusgang med grå singel eller rød sand - og konkylier. Vi la konkylien inn mot øret og var overbevist om at vi hørte havet bruse der inne. Etter denne opplevelse la vi konkylien på plass og glattet ut alle spor i singel og sand.

God samvittighet fikk vi når vi lå på alle fire og med mye strev heiste vann opp i en sinkbøtte fra en dyp, mørk brønn. Å løfte trelemmen til side først var heller ikke arbeid for barn. Vi måtte ha vann! Alle graver var ikke miniatyrhaver. Vi lukte ugress og vannet dem som var mest vanskjøttet.

Svært vellykket var dagen hvis graveren var der og gravde grav. Vi forstyrret ham ikke i arbeidet, men når han tok pause for å tørke svetten eller spise matpakken sin, fikk vi sitte der og prate med ham. Jeg husker ikke hva vi snakket om, men jeg syntes det så så godt ut med brødkive og kaffe fra flaske i en strømpe. Graver Massen eller Madsen som han het, sladret ikke på oss.

I gravkapellet var dørene aldri låst. På baksiden var det et lite rom hvor det noen ganger sto en kiste. Da ble vi overveldet av høytid og alvor og lukket døren skyndsomt. Kapellet var som en liten hvitkalket kirke; vi gikk inn og

satte oss på en av benkeradene. Da så vi altertavlen med Oppstandelsen.

Jeg visste ikke da at min festlige onkel Odmund Eindride hadde malt den.

Jeg husker ikke at vi reflekterte over motivet.

Vi så Jesuskikkelsen. Han kjente vi jo.

Men det var noe jeg la merke til den gang. -

Det gikk mange år før død og sorg kom inn i mitt liv, så jeg var ikke tilbake i gravkapellet i den forbindelse. Nå er gravkapellet forlengt revet.

60 år senere gjenså jeg altertavlen. Helge Opsahl som var kirketjener og som mange her i Røyken kjenner som en god verner og beskytter av kirken, bar varsomt altertavlen hjem til Hraukvin. Spent rullet jeg ut litt av maleriet. Jo, det var riktig slik jeg husket:

Blomstene som gror opp midt i alle stenene, det var det jeg som barn hadde lagt merke til. De lyse, lette livsbejænde farver og motiv går igjen i onkel Odmund Eindrides arbeider og de har jeg kunnet se andre steder i disse 60 år. Onkel Odmund Eindride ble bisatt fra sitt eget Tempel i Tyttebærskogen; det er sommerkirken i Strømsoddbygda.

Urnen er satt ned i Røykenjord under Johannes-asken som står nær kirkebygningen, og fødestedet Klokkergården er nærmeste nabo. (Opprinnelig skrevet i 1995)

HRAUKVIN, 2007

BARBRO SLÄTTO

Ps. Altertavlen ble gitt til Historielaget og kan sees på Kornmagasinet.

Ølstad Misjonsforening

Av Liv Davidsen har vi fått låne dette bilde. Med hjelp fra Gunvor Ølstad har vi funnet fram til navnene:

Forrand sitter Karen Christensen Mohn. Bak sitter: Borghild Bjørnstad, Torbjørg Foss, Anna Gran, Jenny Follestad, Sigrid Follestad, Hanna Christensen og Gudrun Gran. Mellom står: Johanne Gullaug, Alette Gran, Lovise Holmen, Trine Flater, Karoline Grette, Sofie Fjeld og Anna Bøhmer. Bak står: Martine Klemmetsrud, Alma Bryhn, Aasine Leland, Lorentze Bjørnstad, Anna Aas, Marie Graff, Berthe Grafsåsen, Julie Ølstad og frøken Frisvold.

Sikkert ikke lett å samle så mange damer til slikt foreningsarbeide i dag!

RED.

Elever ved Kirkebygda skole i året 1938, 3. og 6. klasse

1. Rekke (nederst):

Kjell Hauger
Helge Larsen
Roar Transet
Torbjørn Strømnes
Olaf Bøhmer
Nils Transet
Johnny Høybråten

2. Rekke

Bjarne Skryseth
?
Finn Jørgensen
Else Ski
Karen Baardsrud
Berit Høvik
Karin Wang
Grete Engebretsen
Åse Løkkebø
Marie Johansen
Hans Bølskog

3. Rekke

Lærer Helga Aaberg
Barbro Charlotte Slåtto
Randi Myhre
Inger Larsen

Hilda Jørgensen
Randi Fjeldstad
Randi Aasgaard
Anni Hagen
Elsi Madsen
Lærer Åsta Orset

*Foto og informasjon
fra Barbro Slåtto*

4. Rekke

Lærer Magne Gundersen
Inger Johanne Myhre
Ester Njøs
Reidun Høybråten
Sonja Enersen
Tordis Bølskog
Agate Lund
Reidun Sørli
Eva Løkkebø
Randi Eriksen (Lindahl)

5. Rekke

Tore Pedersen
Georg Jørgensen
Arne Underland
Per Slåtto
Kristian Kolsrud
Olav Fjeldstad
Even Hagen

«Bli kjent i egen bygd»

Tre torsdager i april var rundt 35 personer deltagere i Røyken Historielags kurs «Bli kjent i egen bygd». Kurset ble avsluttet med en guidet busstur rundt i hele Røyken og hvor det var rundt 45 deltagere med. Det er tredje gangen Røyken Historielag avholder et slikt kurs tilrettelagt av primus motor Bjarne Kjos og med veldig gode fortellere som på hvert sitt felt fortalte og viste bilder av Røykens historie fram til i dag.

Første kursdag var det Terje Martinsen som fortalte om bosetting, stedsnavn og næringsliv.

Det er et privilegium å få delta og høre så mye kunnskap som han besitter, det seg være hva de forskjellige stedsnavns opprinnelse og hva som ligger bak hvert navn. Om bosettingen og hvor mange som var bosatt i Røyken helt tilbake til virkelig gamle dager, 17-1800 tallet. Hva hvert navn kan fortelle og om husmannsvesenet. Når det gjaldt næringslivet er det nesten utrolig at Røyken har hatt så mangfold av industrier, utenom jord, skog og jakt og fiske. Sagbruk var det mange av og det var også mange som hadde møller. Isdriften var svært stor i sin tid i Røyken, ved siden av teglverkene og steinindustrien. I Slemmestad ble det sementfabrikken som ble den største av industriene i Røyken.

Andre kurskveld tok Ole Sønju seg av med temaer som Husmannsliv, livet på landsbygda

og Røyken Kirke. Han fortalte oss at det i 1801 ved folketellingen var 249 husstander i Røyken med en befolkning på 1363 personer, noe som i dag er kommet opp i 17819 ved siste folketelling i 2007.

Videre tok han for seg alle gårdsbrukene i Røyken og fortalte oss om beboerne og antallet på de forskjellige gårdene og hvor mange husmannsplasser hver gård hadde allerede fra 1801.

Vi reiste opp til Røyken kirke som stammer fra 1229 og er et praktverk av en kirke. Han fortalte oss om de forskjellige prestene som Røyken hadde hatt og noen fornøyelige historier bundet til noen av de gamle prestene fra omkring 1770 årene. Far og sønn Paul og Christian Holst som ligger begravet ved sydveggen på Røyken kirke. Det har vært mange eiere opp gjennom årene, i dag eies Røyken kirke av Røyken kommune.

Siste kurskveld ble viet Bjørn Brønner og Bjørn Fossnes som viste oss gamle og nye lysbilder av steder og bygninger i hele Røyken kommune. Disse ble kommentert og fortalt om av Bjørn Fossnes som innehar en stor kunnskap om bygda vår.

Lørdag var det guidet busstur rundt i hele Røyken kommune, det var igjen Terje Martinsen som fortalt oss om steder og stedsnavn og om industri, gårder og skoler. Vi

stoppet på Hernes-tangen som er et idyllisk sted langs Drammensfjorden og vi hadde også en stopp og fikk omvisning i cementmuseet i Slemmestad. Omvisningen var meget godt tilrettelagt av Kjell Hansen, en som virkelig kunne sin historie om fabrikken og folkene som arbeidet der. Vi ble også servert kaffe på Slemmestad gamle Pub.

Alle deltagerne takker for et vel tilrettelagt kurs og busstur.

KÅRE RANDEN,
DELTAGER

Fra cementmuseet, Kjell Hansen orienterer

Røyken anno 1928

Vi husker at enkelte på 90-tallet talte varmt for bygging av en flyplass i Kjekstadmarka. Men dette var nok ikke første gang slike ideer dukket opp. På jakt i «Fremtidens» spalter for 1928, fant vi en underlig historie:

Flyver-eventyr i Røyken Sersjanten som skulde anlegge «landingsplasser»

På Røyken skyss-stasjon innlosjerte sig påske-aften en herre der oppgav å være sersjant i flyvevesenet. Han tok inn der i påvente av to andre flyveroffiserer som sammen med ham skulde opstikke landingsplasser for flyvemaskiner i Røyken. Det skulde bli svære greier i Røyken nu, men om det var øvelser med hærens maskiner eller om Røyken var blitt innlemmet i en kontinental flyverute, sa mannen intet om.

Imidlertid kom der ikke flere fra den celebre etat, og antagelig i sorg herover forsvandt flyverserjanten i går, fjerde påskedag, uten å betale Høvik ett øre for oppholdet. Med en billigbil fikk han tilfeldig skyss til Oslo. Men mens han «fløy» mot hovedstaden tikketelegrafen, og i Sandviken knep lensmannen ham. Det viste sig å være en dreven herremann der har hatt op til 2 års fengselsopphold. Sist slapp han ut 17. november i fjor etter en straff på 7 måneder for bedrageri. Han heter L.H.P.K. og er Oslo-gutt. Hans «landingsplass» for tiden er fengslet i Drammen.

— " —

I bygdemagasinet nr. 51 ble det sitert noen politiske uttalelser om stønad til folk som ville emigrere til Canada. Forholdet «der over» var nok ikke bare rosenrøde. Her et brev til «Fremtiden», trykket mandag 16. april 1928:

Litt om Canadiske forhold Brev til «Fremtiden» fra 2 Røyken-gutter

Undertegnede vil nu be Deres blad om plass for noen linjer.

Vi har lest en masse Canadabrev og nu vil vi skrive hva vi har erfaret. Vår reise forgikk akkurat som alle andre emigrantere. Vi landet i Halifax 1.mai og reiste videre samme dag

med Winnipeg som mål. Vi ankom til Winnipeg efter nesten 4 døgn stive og ømme, så vi nesten ikke kunde stå. Vi overnattet i Winnipeg og reiste videre til Edmonton dagen efter. Vi kom til Edmonton efter nok 1 ½ døgn togreise. Der blev vi snytt for første gang i Canada. Vi skulde få losji for 35 cent natten, men da vi skulde betale var det steget til 50 cent.

Vi stoppet i Edmonton i to dager. Da fikk vi arbeid på en farm syd for Edmonton ved en liten stasjon som het Delburne. Da vi kom til Delburne var der selvfølgelig ingen som møtte for å ta i mot oss, så vi måtte ta inn på et kinoserhotell for to dager. Så kom vi altså ut på arbeidsplassen, trette og slitne etter reisen og lite søvn. Men farmeren var all right. Vi fikk lett arbeid til å begynne med.

Vi ble godt mottatt og behandlet som medlemmer av familien. Men første dags kveld meldte vanskeligheten sig. En av undertegnede kunne da ikke melke og kunne ikke gjøre seg forståelig. Farmeren kom tilslutt og stakk en melkebøtte i hånden på ham og pekte på en ko. Gutten tok melkebøtten og satte sig ned for å melke. «Au», der kom det et spark så kvikt at både gutten og bøtten danset bortetter fjøsgulvet. Men gutten reiste sig op igjen, tok og dro lua ned i panna og gikk på igjen med friskt mot og efter en stund forløp det all right.

Vi hadde lette jobber hele sommeren helt til harvesten begynte, men da satt det inn med å arbeide for alvor. Men det er ikke hårdere å arbeide i harvesten over her, enn det er i skuronnen hjemme. Og her er det kraftig god kost i harvesten. Man behøver ikke å sulte.

Lønnen på farmene er forskjellig, fra 15 dollar og oppover. En nykommer får aldri så meget det første året. For det regner de som en læretid, men efter et års forløp får man full lønn. I harvesten er det fra 5 til 9 dollar om dagen. Det er den beste tiden for farmarbeide. Men etter harvesten er der ikke mer å gjøre på en farm. Om vinteren ruller farmeren sig inn som en bjørn og har «good time» som de sier. Så da må en se sig om efter annet arbeide.

Vi reiste tilbake til Edmonton. Og høsten kom, men der hadde de ikke bruk for oss, for der var det nok av folk før.

Vi stoppet i Edmonton bare 1 døgn for der fantes ikke arbeid og oppdrive. Vi reiset videre

til Prinse George. Det er centrumet for all skogsdrift, men det var en masse arbeidsledige der også, og flere kom det med hvert tog. Det er et kontor der og vi var oppe og søkte å få arbeid 2-3 ganger om dagen. Men vi fikk det svar at vi kunde ikke arbeide siden vi aldri hadde hatt skogsarbeid før. Men en gang må være den første mente vi. De er vel ikke født med øksen i hånden de som arbeider der nå heller, sa vi. «Kom igjen i morgen», sa han, «så skal vi se hva vi kan gjøre.» Det var en hård tid. Det blev mindre og mindre med penger og dermed sank motet. Det koster meget å leve i «Prince George». Men efter en ukes lediggang fikk vi arbeide.

Vi skulde hugge for en tysker 4-500 mil lengere vest. Vi skulde få 20 cent tusen (?) og betale 1.15 dollar for maten. Vi kom til Burns Lake midt på natten. Koldt var det, så vi holdt på å fryse i hjel. Og der måtte vi gå i to dager før vi fikk se denne tyskeren. Og da kunde vi ikke begynne å arbeide før om noen dager, sa han. «Det går ikke,» sa vi. «Vi får forsøke om vi kan få arbeide før.»

En av undertegnede fikk arbeid på et sagbruk. Den andre fikk jobb på et hotell. Men to uker efter stoppet sagbruket, så var han ledig igjen. Men om vinteren er det nok å gjøre heroppe. Vi fikk arbeide i en tuscamp (?) for 17 cent tusen. Da skulde vi ikke barke den. Og siden har det gått til nu. Fra den ene til den andre jobb.

British Columbia er et fremtidsland. Det er vel det land som har de største muligheter for industri og skogsdrift. Om vinteren er der en masse arbeide å få i skogen. Det er for det meste skandinavere som arbeider i skogen, for de liker sig best der, sier de. Men de liker ikke disse gubbene som har land tilsalg.

Vi leste i en avis her om dagen om et foredrag som en hadde holdt. Vi skandinavere var bra til å arbeide, «men,» sa han – de forsvinner inn i skogen. De ser ikke en gang efter land..

Til sommeren skal der bygges en stor kraftstasjon nede ved Victoria. Det blir en masse arbeide ved det, men det er også tusen hender om det. Og så skal der bygges en jernbane til Peace River. Og for fiskere er der plenty jobber på Vestkysten. Men alt dette er ikke noe i forhold til de arbeidsløse. Vi leste i en avis at de trenger en masse arbeidere i Alberta til sommeren. Det er riktig, men hvor skal disse stakkarer gjøre av sig til vinteren? For til neste vinter blir det vel verre enn det er nu, hvis innvandr-

ingen ikke slutter endel. For om vinteren kan de ikke skaffe dem arbeide i Alberta.

Kanada er, intet Paradis, men det var sannelig ikke gamlelandet heller.

Octopus Lake in B.C. 6. mars 1928

Oskar Martinsen

Ragnvald Leira

Røyken

Røyken

— " —

Lysere arbeidsutsikter i Drammensdistriktet
Stenindustrien har fått en ny oppblomstring.

Ca 135 mann i arbeid i Røyken og N.Eiker og flere vil bli inntatt.

«Fremtiden» vekslet i går noen ord med ordfører Leira i Røyken. Han forteller at arbeidsledigheten har vært stor også i vinter. Som følge derav har der vært stor pågang på forsorgsvesenet. For øyeblikket er arbeidsledigheten størst på Slemmestad. Det kommer av at fabrikken der ute stadig innfører nye og arbeidsbesparende metoder som innskrenker mannskapsstyrken.

Men for øvrig er der nu lysere arbeidsutsikter i Røyken. Stenindustrien som i mange år har ligget nede, er begynt å blomstre op igjen fordi der fra Norsk Hydros nyanlegg er efterspørsel efter granitsten til syretårnene.

Hr. Olaf Hyggen beskjeftiger ca. 40 mann i sitt stenhuggeri, og der er god utsikt til at flere vil bli inntatt. Også stenhuggeriet på Spikkestad er i drift og nye folk inntas stadig.

Fra andet hold erfarer «Fremtiden» at «Grønseth & Co», Oslo, som driver stenhuggeriet på Spikkestad, beskjeftiger ca. 75 mann. Grønseth har foruten på Spikkestad også leiet fjeld ved Røyken stasjon. Hyggen har også tatt ut nytt fjeld som er klar til drift. Den plutselige oppblomstring av stenindustrien her i distriktet skyldes som sagt vesentlig Hydros anlegg, samt endel bestillinger fra Tyskland.

Nu kommer jo dette arbeidsliv ikke bare den enkelte til gode, idet stenhuggeriene har tatt inn en del fagfolk utenbygds fra, men det har allikevel lettet arbeidsledigheten for eks. i Røyken, betydelig.

BJØRN FOSSNES

Utskrift av tingbok for Røyken 1678-1679

Anno 1678 den 30 April er retten administreret efter den høy øffrigheds vdtagne steffning paa Huussebye i Røgen sogn vdinden effterschreffne sag, offuerverrendis kongl: M: fougit i Lier, Johann von Cappellen, som vdi denne sag retten at præcidere er beordret aff høy øffrigheden. Jligemaader offuerverrendiss bøidelsenmanden her i Røgen sogn, Erland Mogenssen paa Aaraas, samt effterschreffne laugret Haluor Olstad, Trugels Myrre, Hanns Clemmidsrud, Laurids Grimsrud, Jens Torsrud och Knud Offnerud.

Erlig och velfornemme mand Mo: Jenns Christopherssen, von hafftig paa Bragenis, paa erlig och velachte mand **Gabrill Adamssen vonhafftig paa Villingstad** hans vegne, i retten jndgaff enn rigens citation, huor vdinden hand hafuer ladet i Rette steffne **fougden, hr Jens Olssen i Røgen**, nogle jndsteffnete prou at paa hørre, med videre aff dato Aggershuuss den 21 Marty 1678.

Fougden i Lier, hr Johann von Cappellen, i rette lagde øffrighedens befaling rette at præcidere, aff dato Aggershuuss den 12 April 1678.

Fuldmechtigen for Gabrill Adamssen i rettelagde øffrighedens tilladelsse at Jenns Christopherssen sig samme sag for Gabrill Adamssen paatage, saa velsom befaling til lensmanden laugrettismend at vdneffne, aff dato den 26 Marty 78.

Fuldmechtigen Jens Christopherssen i rette lagde enn prouffs seddell om denne tuistighed som jndsteffnede Erland Jonnsen paa Blachestad nu for retten vedgich, den tid vløchen j mellom Jens Olssen och corporal Gabrill Adamssen var sched, at haffue schreffuen, effter jndsteffnede tuende ryttere Olle Pederssen och Hagen Anderssen Schaanning, som clammeried schall haffue paaset, derris beretning, vdi Olle Kiechstad och Haluor Jonnsen i Røgen sogn, derris paahør, som dj med egne hender bemelte prouis seddell haffuer vnder schreffuet, saaledis som seddellen jndeholder aff bemelte tuende ryttere att haffue hørt den 18 November anno 76. Jndsteffnede Haluor Biørnstad, Olle Kiechstad och Erland Jonnsen gjorde sin eed for retten, at dj aff som jndførte tuende rytter bemelte tid och sted, hørt haf-

fuer, som bemelte vdstede prous seddell jndeholder.

2. Frem kom Gautte Trugelssen, och prouid, at den tid fougden Jens Olssen och Gabrill Adamssen kom i clammerj sammen, da var hand til vand med hesten paa Villingstad, som clammeried angich. Som hand kom fra vandet med hesten til gaarden, da saa hand at Gabrill kom gaaende frem mellom hussene paa Villingstad fra marchen, och gich til sin stuedør. Der med kom fougden Jens Olssen ridende och holt vdfor stuedørren hoss Gabrill. Da saa och hørte hand at Jens Olssen schiød saa jlden fløe paa Gabrill. Saa rychte Gabrill sin pich ned, och kaste efter fougden. Fougden red et styche bort paa gaarden, och red saa tilbagers jgien, och Gabrill søchte jnd i stuen. Med med det samme da raabte rytterne och bad fougden at hans schulle komme ned jgien til dennem, da sagde hand – min pisch er bortte.

Merre haffde hand iche at sige, huor paa han gjorde sin eed.

Jndsteffnede fougid hr Jens Olssen møtte vdi rette och fremlagde velbestaltet ritmester Trichlers vdgiffuen schrifftelig tilstand vdinden denne sag, aff dato Bragenis den 17 December 1676. Vnder neden, paa forskreffne tilstand, haffuer Jens Hendrichssen og Peder Laurvigen vdi Tønsberg anteignet at ritmesteren ved eed for dennem haffuer bechrefftid bemelte prous tilstand sandferdig at verre, som dj med hender och segill haffuer confirmert dat: Jarlsberg den 27 April 1678.

Ydermerre i retten jndgaff, enn schrifftelig tilstand om Jens Olssen och Gabrill Adamssens til haffte samtalle och clammerj, med dend vlychlige schud hendelsse, och tildragelsse, aff mandhafftig Mortten Nilssen Trompeter vnder ritmester Trichlers compagnie, och corporal Hans Sternbach vnder samme compagnie vdgiffuen aff datto Bragenis den 16 April Anno 1677.

Huilchen schrifftelig tilstand, dend enne som er Hans Sternbach, nu for retten precenterit, och i alle maader tilstod, som den jndeholder at haffde hørt och seet j mellom Jens Olssen och corporalen at haffue sig sandhedeligen tildragit, och som hand schall verre beordrid med compagniet imod fienden at

marchere, som allerede er paa marcen, erbød hand sig nu for retten sin tilstand ved eed at confirmere, som fougden Jens Olssen begierte ochsaa at motte bliffue eed festid. Da som ey siunes bemelte hans tilstand om den sag ey vdi nogid strider jmod Gabrill Adamssens nu tilstede haffte prouer Gautte Trugelssen, som sin eed vdi denne sag haffuer allerede afflagt, och hand paa denne bemelte maade sine fiender att macere er beordrit, viste ey af diss aarsage fougdens lougmessig begierring at nechte, mens hanes eed efter lougen paa bemeltte sin tilstaand haffuer tagid.

Citanten Gabrill Adamssen och sin fuldmegtig paa hørte fougden Jens Olssens i rettelagde document, och bemelte corporal Hans Stiernbachs gjorde eed.

Partterne haffde jnttid videre denne sinde [1] at jndgiffue, mens var begge ett schrifttelig ting vidne begierrendis.

Anno 1678 den 17 October er retten administreret paa den anordnede tingstue Huussebye i Røgen sogn, udinden effterschreffne sag jmellom Gabrill Adamssen paa Villingstad och fougden Jens Olssen, offuerverrendiss efter den høy øffrigheds ordre, fougden vdi Lier, Johann von Cappellens fuldmegtig hr Gabrill Haussdølfer [1] och bødelenmanden Erland Mogenssen med disse laugtelemend - Olle Høuig, Laurids Røe, Hans Hecleberg, Rasmus Breholt, Christen Hyggen, Jens Torsrud, Trugels Myrre, Peder Mortensrud, Laurids Grimsrud, Effuen Karlsrud, och Hanns Clemmidsrud.

Erlig och velachte mand Gabrill Adamssen paa Villingstad i Røgen sogn, med sin fuldmchtig Jens Christopherssen vonhafftig paa Bragenis, i retten jndgaff en rigens steffning huor vdinden er jndsteffnet fougden hr Jens Olssen for huiss tiltalle anlangende offuer förmelsse [1] och schud hand hannem schall haffue tilförd, med videre aff Aggershuuss den 17 September 78.

Hernest i retten lagde fuldmchtigens Jens Christopherssen ett vdi sagen forhuerrffuit prouffs breff vnder fuld forseilling, huor vdinden baade citantens och fougdens da förde prouffs tilstande er indfört, aff dato Huussebye tingstue i Røgen sogn den 30 April 1678.

Jens Christopherssen, fuldmchtig for Gabrill Adamssen, i rette lagde sit jndleg, vdinden sin paastand i denne sag, aff dato Villingstad den 7 October 1678.

Ydermerre i retten jndgaff fuldmchtigens

Jens Christopherssen en vnderschreffuen aff Gabrill Adamssens spesifcation paa hans præntention, aff dato Villingstad den 7 October 1678.

Fuldmchtigens Jens Christopherssen i rettesetter med formeening, efter jndlagde steffning och jndleg, at formode [1] en retmessig dom.

Jens Olssen formeener her i mod, at citantens förde prouff ey er saa gyldig som sine förde prouff, huilche ved eed er testerid, och jndfört vdi det prouffsbreff som allerede af citanten er i rette lagt. Och hans prouff er ichon nogen løss talle och beretning, och samme rytter ey haffuer giort derris eed vdi nogen rette, langt mindre for dj 2de mend som derris prouff haffuer tagid beschreffuen. Anlangendis at prouffen siger hand haffuer schiöt hannem ved hans stuedør, det schall iche beuissis vdi sandhed. Mens efter at hand haffde dragid hannem vdi sit haar, søgte hand efter sin pisch, och da stod Gabrill paa morderes viss ved hiørnid och slog efter hannem med en stang efter prouenis formelding saa dj gich i tue. Da kom Gabrills quinde och tar sin hest i tøylen. Saa møtte hand tuinge hesten med sporrene, att komme løss fra quinden, och hesten sprang i gaarden. Da kom Gabrill løbendis med en halff pich, och saa trechte han sin pistoll och schød paa hannem.

Angaaende den storre och vbilige omkost och opschrift paa hans kur, haffuer hand der till gandsche jnttid at suarre, helst efterdj hand jngen badscher haffuer flyd [2] hannem, huilchid hand schulle haffue giort om hand hafde kient sig schyldig, och iche aff den bønhasser eller forløben knecht som hannem haffuer schamferid, huilched hand nu vill beuisse med en messuie som hand nu i retten indgaff aff nogle doctores och en badschieris vnderschrift, aff dato Christiania den 26 September 78.

Jens Christopherssen her imod formeente de tuende beschichelse vidne som haffuer v..ndet [1] efter rytternes bekiendelse saa vel som det Gautte Trugelssen erre ensstemmende och formeener derefter som forbemelte Jens Olssen bør tilsuarre, och derefter formoder en retmessig dom.

Fougden i rettelagde en messuie fra citanten til hannem vdgiffuen, huor vdi er vdslet [3] fra det ord andre medler [1], och til villhermed eed, aff dato Villingstad den 14 Nov - halffue aastallid er borte, och nogid aff naffnid, huilchen radering Gabrill Adamssen self for retten fragich.

Partterne bleff spurt om dj merre vdj retten hafde at jndgiffue, huor til dj suarrid nej.

Da effter tiltalle, genn melde, och denne sags medførrende, er der vdinden til betrachtning, offuervereid diss høyeste anligende, och derpaa endelig effter beste schøn, for ret befunden,

1. For det første fornemmis, aff den schrifftelig beschichelses tilstand, vdj rettelagde tings vidne no: 2 jndført, diss rette meening ey saa grundelig vdj stillen aff dj tuende mend Haluor Biørnstad och Olle Kiechstad at verre forfattid, vdinden dj tuende ryttere Olle Pederssen och Haagen Anderssens berettning til dennem, om tuistighedens tildrag jmellem disse stridige partter, da den vlychlige gierning bleff /:disverre:/ gjort, i det der vdj er jndført firre personer, enhuer for sin tilstand, och nedden vnder tilschriffuis ichon bemelte tuende Olle Pederssen och Haagen Anderssen for det gandsche vidne.

For det andet, den deferens vdinden prouffens herming, som begge parterne haffuer vdj rette ført, er bestaaende der vdj, at ey aff citantens i rettelagde schrifftelige tilstand fornemmis, hand sig det slemme vlychlig schud aff contrapartten haffuer forvoldet. Anseende der forregiffuis vdj bemelte schriffelig tilstand, citanten ey det ringeste geuær eller nogid haffuer hafft i sine hender, huor ved hand sig paa fougden kunde formaste, vndtagen at dj haffuer hafft huerandre i haarrit. Siden, siger bemelte tilstand, haffuer fougden ridet effter citanten /:som haffuer gaaed hiem fra hannem til sit huuss:/, och schøt hannem ved sin stuedør.

Derimod fornemmis at fougdens førde prouis tilstand, citanten Gabrill Adamssen, vden ritmesterens och fougdens begier, er vd kommen aff sin gaard til fougden, med den hos hannem jndquarterede rytter, som ritmesteren allene hafde bud effter, och med slemme vtillbørlige ord, och tuende slaugs gever, det enne effter det andet, som var en stor stang och en halff pich, dermed haffuer hand plutselig offuerfaldet fougden. Och iche der vdj meldis, hand sig imod citanten med ringeste ord eller gierning haffuer forgrebit, førind hand saa kunde aff citanten, bleff offuer fl.id [1], da hand som prouffene hermer, sig til defention schal haffue løsnet sin pistoll.

Forreschreffne begge partterenis prouis tilstand, naar dj retteligen observeris, da huad den rette haffuide aarsag til citantens vlyche, huor vdj sagens fundamente mest beroer anbelanger, siunis oss der vdninden partternis

førde prouffing /:vndtagene Gautte Trugelsens:/ gandsche erre vlige. Saa huad den ene parttiss prou hannler, taller den andres aldellis jnttid om, vden att dj alle prouer citanten bleff schut, huor vdj enidis och denne deferens. At citantens prouff neffner steden huor dj siger det schede, mens fougdens prouff taller der intid om. Her foruden haffuer dj fleste aff partternis prouff som sagen mest schulle opliuse, derris jurament paa derris tilstand inden tinge ey personlig afflagt, och forclarrit, eller parterne i dette ringeste sig dermed forholdet, som lougen siger.

Vdoffuer saadanne stridige motiver, som giffuer os storr tuillraadighed, huor paa vj vorris dom kunde bygge, och der ved partterne lougmessig atschille, saa det kunde verre Gud den allerhøyeste dommer behagelig, och for vorres christelig øffrighed forsuarligt. Da effterdj oss aff vorris høyberømmelg norske loug med flerre allernaadigste vdgagne statuter giffues merchelig anledning, och til-ladelse, naar saadan stridigheder vdinden partternis vidnisbuird mødiss, sagen for offuerdommeren at indsette, huilcid vi oss alle vnderdanigste effterrettlig holder. Huor forre den paascadigte haffuer denne sag for vorris offuerdommer, vel visse hl laugmand hr Laurids Christenssen, til examen och paakiendelse at indsteffne. Datum utsupra.

Anno 1679 den 9 January er retten effter en den høy øffrigheds befaling administrert paa den anordnede tingstue Huussebye i Røgen sogn, offuerverendiss kongl: M: bondelensmand Erland Mogenssen Aaraas med effterschreffne laugrette - Haluor Olstad, Laurids Røe, Hannss Clemmidsrud, Olle Vang, Peder Mortensrud, och Halle Faallestad.

Erlig och velfornemme mand Mo: Jens Christopherssen paa Bragenis paa Gabrill Adamssens vegne vonhafftig paa Villingstad i retten jndgaff en suplication til hans høy excellence, och der paa følgende suar, angaaende trende ryttere som er beuilged at compare for sorren-schriffuere Mathias Pederssen at afflegge derris prouffing om et schud fougden Jennss Olssen Gabrill schall haffue tilførid, aff dato Bragenis den 2 December 78.

Hernest haffuer Jens Christopherssen paa Gabrill Villingstads vegne effter vedtagen varsell aff contraparten Jennss Olssen, som nu till wedermaall lad sig finde, frem fordit dj tilstede haffte prouff som fougden begierid førind dj proffde, maatte aflegge derris eed.

Da kom vdj rette enn rytter nafnlig Olle Pederssen vnder ritmester Brochdorffs compaignie, och effter afflagde eed prouffid att vngefer paa tredie aar siden ved Mortensdag tid, da det compaignie hand da var vnder i Røgen sogn schulle jndquarteris, fich hand sin polet seddell til Gabrill Villingstad, och da hand kom did, sagde Gabrill Villingstad til hannem - naar fougdens duussbrødre haffuer hafft saa meegen jndquartering som hand, saa vill hand haffue indquartering.

Om morgenen red hand till fougden jgienn, at møde der hans ritmester effter ritmesterens befall. Da hand kom til fougdens, sagde hand til fougden Jens Olssen – Gabrill vill jntid tage mig jnd til quarter. Da sagde fougden til hannem, - drag hiem jgien til Villingstad, och tag med toe camerader til Eder och drag til Villingstad, och der som hand iche vill tage Eder jnd, saa scall J kiorre hannem vd.

Tog saa toe kamerater til sig och red jgien til Gabrill. Dende tid hand med sine kammerader kom jnd, och sagde det, suarrede Gabrill – jeg kand jntid gjøre, J faar bliffue her til i morgen, saa vill jeg talle med fougden i morgen, sagde Gabrill.

Den andre dagen kom ritmesteren och fougden Jens Olssen til Villingstad, och da var denne rytter Olle Pederssen paa Villingstad. Kom saa en rytter frem i gaarden, nafnlig Siffuer Bersuendssen och banchid paa stuedørren, och befalte at denne rytter Olle Pederssen och Gabrill schulle komme til ritmesteren och fougden. Den tid dj kom til dennem, da spurde fougden Gabrill vd, huor forre hannnd negttid den jndquartering. Suarrid Gabrill – naar dj andre Eders duussbrødre faar hafft saa megen jndquartering som hand saa vilde hand holde jndquartering. Da suarrid Jens Olssen – est du bedre end Tønne Huitfeldt -, och Jens Olsen kaldet Gabrill enn bondeslyngert. Dermed red Jens Olssen til Gabrill och slog hannem med en pisch i hoffudet. Saa tog Gabrill fougden i haarit. Saa kom quinden och bad at at hand schulle jntid offuerfalde hendiss mand, och [vitnet] sagde at ritmesteren haffde och Gabrill i haaret samme tid med en haand. Lit der effter slipte ritmesteren, och Gabrill sleg sig fra fougden, och sagde – er J en erlig mand, saa mød mig med enn kaare. Dermed saa gich Gabrill frem till gaarden. Imidlertid haffde Gabrills quinde fougdens hest i tøilen, och bad hannem att hand iche schulle gjøre hendis mand nogid offuer volds. I det samme tog Jens Olssen hesten med sporren och sled

sig fra quinden. Red saa frem i gaarden, och Gabrill stod mit for stuedørren. Saa schød fougden til hannem. Dermed tog Gabrill en pich som hengde offuer stuedørren, och schød den effter Jens Olssen. Dermed schulle Gabrill gaa jnnd i stuen, och falt ned i forstuedørren, och motte siden berre hannem jnd.

Dend tid Jens Olssen red aff gaarden bad hand denne Olle Pederssen søge sin pisch, som var borte for hannem.

Da Gabrill kom i stuen, bleff bogsserne tregt aff hannem. Da siuntis træ huull paa bogsserne fremme paa och bak paa ett huull. Viste [4] her om intid merre.

2. Frem kom Haagen Anderssen Schaaning och effter afflagde eed prouffid -

forshrefne tid var hand paa Sundbye och da bleff befallit aff ritmesteren och Jens Olssen at hand schulle sigge til Gabrill hand schulle beholde dend jndquarterede rytter. Da suarrede Gabrill – jeg vill beholde den til diss andre haffuer holt saa megit som jeg. Siden kom en rytter til Gabrill, nafnlig SiffuerBersuendssen, och befalte at baade rytterne och Gabrill schulle komme vd. Ritmestern och fougden ville talle med dennem. Och sagde dette prouff at hand alleneste hørde at quinden sagde til ritmesteren – kierre ritmester, lader iche gjøre min mand nogen offuerlast. Dermed slepte ritmesteren hans haar. Dermed schildess fougden och Gabrill fra huerandre, och [4] saa at Gabrill gich ad gaarden, och sagde til Jens Olssen, - est du en erlig mand saa bie til jeg kommer vd med min kaare. Dermed kom Jens Olssen effter rideniss, och møtte Gabrills quinde hannem och sagde – kierre Jens Olssen, rid jntid effter min mand och gjøre nogen offuerlast. Dermed fich hun i bisselet paa Jens Olssens hest, och holt saa lenge hannnd suingid hesten toe ganger omkring, och imidlertid holt Jens Olssen pistollen i høyden, och slog saa løss fra Gabrills quinde. Dermed red hand frem til Gabrill som han stod ved stuedørren, och schød hannem. Dermed fattid Gabrill enn halff pich som hengde vdenfor dørren, och kaste hannem effter Jens Olssen. Dermed falt Gabrill om kuld jnden dørren, och effter Jens Olssen var reden der i fra, tog hand med dj andre Gabrill och lagde hannem op i sengen. Tog saa hannss bogsser och var der paa bogsserne tre huull. Merre viste hand jntid om denne sag at prouffe.

Forschreffne trende ryttere sagde dj iche saae Gabrill haffde nogid i haanden.

Forts. neste side

Markvandring søndag 3. juni

Istrålende solskinn møtte over 40 personer opp på parkeringsplassen ved Høvikvollen denne søndag morgen kl. 10.

Turen gikk først ned til John Kolsrud, «Røykens siste fisker» som fortalte om sitt arbeid på sjøen. Her fikk vi også servert rykende varm ål.

Videre gikk turen på Kyststien til Demmekilodden, Fagertun, Båtstø og til Blåhella Kystsamlings.

Underveis fikk vi løpende informasjon fra vår guide Ole Sønju om stort og smått langs denne strekningen.

Vel fremme ved Blåhella var vi både sultne og tørste, og ble servert kaffe og vafler som ble inntatt ved sjøkanten i det fine solskinn.

En kjempefin tur i nydelig sommervær.

ANNE-KIRSTI

Tekst på info-plakat: **STOKKANKER** osv.

Vi vet at man i vikingtid brukte steiner til anker. Disse ble det hugget et hull i til feste av ankertauet. Senere kom stokkankere i bruk. Det stokkankeret du ser her består av ring, legg, kryss og armer. Disse delene er av smijern. Selve ankerstokken er av eik. Denne type anker var i alle fall i bruk i seilskutetiden på 17 – 1800-tallet.

Fra 1800-tallet ble det skipet ut is fra Lasteberget (på den andre side av veien). Da ble dette stokkankeret lagt ut på sjøbunnen uten-

Historien om ankeret ble viet stor oppmerksomhet. Foto og tekst Kjell Jørgensen

for. Og kjettingen ble festet til ei bøye som igjen ble brukt til fortøyning av seilskipene som anløp Lasteberget. Vi antar at ankeret allerede på 1880-tallet var gammelt og hadde uttjent sin rolle som skipsanker. Denne fortøyningsmåten var i bruk til ut på 1920-tallet da man i stedet tok i bruk ankerfester på land.

Ankeret ble tatt opp fra sjøbunnen for noen 10-år tilbake og har ligget på grasvollen nede på Lasteberget. Eikestokken var da råtnet bort. I 2006 ble ankeret flyttet dit det nå står. Samtidig ble det laget ny eikestokk med ringer av smijern. Stokken er laget nøyaktig slik disse så ut for 200-300 år tilbake. La oss også nevne at eika er hugget i Hov skog like ved.

RED.

Forts. fra foregående side

Her effter var begge parterne Gabrill Villingstad och fougden Jens Olssen tings vidne begierrendiss. Datum utsupra.

[1] Ord som er vanskelig å tyde og / eller har ukklar mening.

[2] Ordet som er tolket flyd gir ukklar mening, men det ser ut som Jens Olsen fraskriver seg ansvaret for at Gabriel ikke ble pleiet av en badskjær (kirurg), men av en bønghase (fusker i faget), som skamferte ham. Sannsynligvis ble Gabrill halt. I et bryllup på Ølstad i 1681 slår han Hans Helgesen med krykken, og på folke-munne (1688) kalles han Sned Røffuen.

[3] Ordet vdslet skal sannsynligvis bety slettet. Det er uklart hva Jens Olsen vil oppnå med dette vitnemålet.

[4] Det er ofte uklart hvem som er subjekt i bisetningene. Her er det vidnet som er subjekt.

På tinget i Røyken den 22. april 1680 er Laurids Jonsen Vear stevnet av Jens Olsen for å ha forulempet hans hustru og hennes søster, da han kom til Sundby med et et brev fra major Meier på Bragernes. Da saken mot Lars Vear ble tatt opp på nytt den 15.juli samme år, kommer det fram at det var Gabriel Adamsen på Villingstad som har sendt ham med brevet for at han skulle være stevnvitne, og at brevet var en begjæring om at Jens Olsen skulle møte Gabriel Villingstad for krigsretten på Bragernes. Dette indiker også at Jens Olsen hadde militær grad.

DAGFINN LANGSØ

Markvandring på Spikkestad søndag 26. august 2007

Det var fremmøte og start på en av Kjos-gårdene hos Toril Kure. De mørke skyene som hadde vært i dagene før ble borte på morgenen søndag 26. august, det var bare synd at en del hadde nok allerede blitt skremt og torde ikke håpe på godt vær.

Vi var 15 personer som hadde funnet veien til Kure og vi ble tatt i mot av «grisebonden» Toril Kure.

Ole Rud ønsket velkommen og takket for at Toril ville fortelle oss litt om livet på gården.

På gården har de drevet med griser i en god del år, nå hadde de 80-90 purker og drev produksjon av smågris i stor skala. De leverte alle grisungene som smågris, i motsetning til tidligere hvor de hadde levert slaktegris. Det var stor aktivitet hver gang grisingen pågikk, og Toril sto for mye av det selv, men hun hadde også hjelpere.

Etter å ha sett på purkene og rānen, noe som var spesielt gøy for de yngste i følget, (barne-skole/ungdomsskoleelever) gikk vi videre på Kjosveien ned til Kjoselva (Hegga), der hvor det hadde ligget et sagbruk i over 300 år. Riktignok er det nesten 100 år siden saga ble borte, men vi kunne ennå se noen av fundamentene

saga hadde stått på.. På 1600 tallet lå det tre sager i Kjoselva.

Litt nedenfor der saga hadde ligget, hadde det ligget en kvern.

I historielagets første årbok fra 1971 har Bernt B. Svendsen en artikkel om «Sag – og kværnstøer i Vestbygda».

Etter å ha studert restene etter sagbruket gikk vi via Åserud til boplassen Haukelia. Haukelia var den siste plassen i Røyken med husmannskontrakt. Det er bare ruiner igjen av grunnmurene til noen av husene som var i Nedre og Øvre Haukelia. Det siste huset i Haukelia ble fraflyttet på 1960-tallet.

Nå hadde vi gått i relativt tett skog en stund, så vi måtte komme oss opp for å få litt utsikt. Vi fortsatte derfor opp på toppen ovenfor Haukelia. Her er det en fantastisk utsikt over mye av Røyken, til Lier/Drammen og helt ut til Svelvik. (foto av deltagere)

Her oppe tok vi en fortjent rast med medbrakte godbiter, og fikk høre litt om livet i Haukelia frem mot annen verdenskrig. Vi hadde nå brukt noe i overkant av tre timer og Ole Rud takket for turen, etter at vi var blitt enig om at vi kunne gå tilbake til Kure etter ulike veivalg.

BJARNE KJOS

Kafferast på Haukeliāsen. Foto Kjell Jørgensen

Handel og vandel for 50 år siden

Fra en leser har vi fått lov å kopiere et rundskriv som Oscar Sletta fordelte til sine kunder senhøstes 1960. Tiden med tre kolonialforretninger i Bødalen gikk mot slutten.

Oskar Sletta

Hr. John Einar & firma.

Som De muligens har hørt rykter om, akter jeg å opphøre med kolonialvarer. Beholdningen av disse varer skal utselges med en liten reduksjon i prisene fra *H11* dette år.

Allikevel kommer jeg ikke å slutte helt som kjøpmann, idet jeg vil søke å bli endel bedre assortert i manufaktur og garn

Dessuten skal jeg fortsatt føre tobakk, sjokolade og frukt. Samt mineralvann og öl inntil videre. Ukebladsalget fortsetter som tidligere.

Da postmengden her ved Dalbø öker med ca. 20 % hvert år legger postarbeidet nokså meget arbeide på meg, og da kolonial i grunn er en arbeidskrevende bransje, ser jeg meg nødt til å sjalte ut denne.

I den tid jeg har hatt Dem som kunde, vil jeg herved få takke for behagelig forretningsforbindelse og som De ser ovenfor fortsetter jeg med endel varer utenom kolonial, og det skulle gled meg om De ville huske meg med et besök når De har behov for en var jeg fortsatt vil føre.

Varer jeg ikke har på lager skaffes på dagen.

Endel presanggjenstande i glass og stentøy kommer jeg til å føre fortsatt.

Osc. Sletta
Telefon Nærnes 3080

Fornminner på Rødsåsen – gnr. 17 brnr. 4 m. fl.

Vi vandrer ofte rundt i gamle kulturlandskap – uten egentlig å se hva som ligger foran føttene våre. Kanskje er det fordi vi ikke forstår tegnene, eller sporene. Da er det godt at noen er mer interesserte enn folk flest. På denne måten kan nye spor avdekkes.

Gårdbrukeren Kristoffer Gjellum har gjennom mange år vist interesse for både nær og fjern fortid, spesielt knyttet til gårdens historie. Allerede omkring 1990 ga han for eksempel drengestua på Gjellum til Historielaget da den måtte vike plassen for en ny driftsbygning. Drengestua er senere gjen-

Kristoffer Gjellum under «helleren»

reist på Hernestangen og står der som et synlig kulturminne i bruk.

Til gården Gjellum, gnr 16, hører i våre dager en skogteig som ligger i Rødsåsen, like ved kommunegrensa mot Asker. Området har vært brukt som beite i mange år, men det finnes også spor etter annen virksomhet her oppe. Både grunneier Kristoffer Gjellum og andre har lenge lurt på hva dette kan ha vært. Det gjelder blant annet et lite felt innunder en såkalt heller – en bratt utoverhengende fjellvegg – hvor grunnen består av dyp, svart kullaktig jord. Både tanken om ei gammel smie og forlegningsplass for fremrykkende svenske styrker under den store nordiske krig (1715 - 1718) har streift oss, men dette har selvsagt vært løse spekulasjoner. Det skulle imidlertid vise seg at denne gamle boplassen var atskillig eldre.

For noen år siden var undertegnede, i forståelse med grunneieren, sammen med en arkeolog fra Akershus og en fra Oldsaksamlingen for å se på området. Den gang snakket vi om at det kunne være interessant å få til et prosjekt på tvers av fylkesgrensen, og ta noen prøvestikk for å se hva som kan ha vært der tidligere. Vi så for oss at dette kunne skje som et samarbeid mellom fylkeskommunen og Historielaget. Av ulike årsaker ble det ikke noe av.

Takket være grunneieren skulle det likevel vise seg at nye opplysninger dukket opp. Kristoffer Gjellum fikk nemlig skogbrukssjef Hans Åmodt interessert. Dette resulterte i en befaringsammen med arkeolog fra Buskerud fylke.

Befaringen endte med at rester av kull fra helleren ble sendt til C-14 analyse, en metode for datering av funnet. Da svaret fra kulturvernleder Inger Liv Gøytil Lund og arkeolog Kjell Erik Sønsterud i Buskerud fylkeskommune kom den 7. august i år, viste det seg at dette trolig har vært en boplass for ca 2000 år siden. Analysen viser nemlig at helleren har vært i bruk et sted mellom år 170 før Kristi fødsel og år 120 etter Kristi fødsel, hvilket tilsvarer den perioden vi kaller eldre jernalder.

Det er unektelig fascinerende å tenke på at mens Mesteren mettete fem tusen mennesker med fisk ved Genesaret sjø, satt kanskje en familiegruppe på Rødsåsen og spiste ørret fra Grodalselva.....

Men plataet oppe ved bergveggen på Rødsåsen skjuler mer. Foruten flere flere rydningsrøyser ligger det nemlig en større haug med et søkk på toppen, like ved stien som fører opp til plataet ved «Sutåsløkka». Ifølge tidligere omtalte arkeologer er dette trolig en gravhaug fra bronsealderen. Det betyr at det var fast bosetting her allerede for 3-3500 år siden, med andre ord lenge før både Hajum og Rød oppsto som egne gårder.

Den siste som bodde på «Sutåsløkka», skal ifølge lokal tradisjon ha vært mor til Anne Fossum. Eldre folk i området husker ennå Anne. Hun bodde på Fossum og var mye rundt på gårdene og hjalp til med baking og liknende. Området oppe ved Rødsåsen fortjener etter min mening en grundigere arkeologisk undersøkelse.

TERJE MARTINSEN

Tekst til omslagsbildet:

Gamle Skolevei 2, Fjeld i Bødalen

Da BM nr. 51 gikk i trykken i vår manglet vi et bilde av Fjeld i artikkelen "Husene i Bødalen som veien tok".

Fra Anni Nord har vi nå mottatt et fint bilde av det gamle tømmerhuset som lå ved krysset Slemmestadveien - Gamle skolevei.

På bilde ser vi Anna Andersen Fjeld, født Pettersen den 8. okt. 1886, med eldste sønnen Hans Laurits, født 25. des.1907 på sin venstre side. Anna var gift med Fritjof Emil Andersen som døde allerede i 1921 og overlot enken ansvaret for i alt åtte barn. De øvrige var Ruth, Per (Fritjof), Olaf, Rolf, Dagmar, Bjarne og Ragnvald. Hvem personen på henne høyre side er vites ikke.

Anna bodde i mange år i en sidebygning på Fjeld og døde 7. aug. 1966. Hans bodde på Fjeld i mange år, ble gift med Dagmar og fikk sønnen Jan. Hans døde i 1975 og Dagmar i 1988.

RED.

Gutten i Røyken 2007 fyller 90!

Et brev av 26. januar 2007 til Røyken Rotary Klubb skrev Ole Sønju som følger:

Jeg foreslår Olaf Skryseth, Skrysethveien 1 som kandidat til hedersprisen «Gutten i Røyken» for 2007:

Begrunnelse

Gjennom en årrekke har han gjort en stor uegennyttig innsats for å ta vare på bygdas kulturarv gjennom restaurering av gamle bygninger og vern av gamle bruksgjenstander.

Olaf Skryseth var en av en gjeng på fire som utførte hovedparten av dugnadsarbeide med restaurering av Kornmagasinet i årene 1985-87. Et arbeide som ble utført for Røyken historielag. La meg også nevne at historielaget mottok kommunens kulturpris i forbindelse med innvielsen 14. juni 1987.

Videre var han svært aktiv i forbindelse med demontering av en del gamle laftede bygninger på 1980-tallet. Han utførte også all utgraving at tomt med egen gravemaskin i forbindelse med gjenreising av den ene av bygningene, den såkalte «Gjellumstua» på Hernestangen i 1991. Og han sto for og ledet arbeidet med støping av grunnmuren i 1991-92, alt som ren dugnadsinnsats.

Han har også deltatt i historielagets museumskomite i en årrekke. Og han er fortsatt med. Ved en rekke anledninger har han demonstrert gamle håndverks- og andre arbeidsteknikker for de yngre generasjoner.

Olaf Skryseth nærmer seg nå de nitti, og han er fortsatt relativt sprek selv om alderen etter hvert setter sitt preg. For øvrig er han av den beskjedne typen som ikke liker å stikke seg frem. Derfor har hans betydelige uegennyttige innsats til beste for lokalsamfunnet hittil gått upåaktet hen.

Røyken Rotary Klubbs styre besluttet å følge denne tilrådingen.

Overrekkelsen fant sted ved en hyggelig sommerfest på Nedre Askestad mandag 18. Juni 2007. Selve hedersprisen var et innrammet maleri av «Gjellumstua» utført av den lokale kunstneren Randi Bjerkås Lyngra. RRR's avtroppende president Ingrid Raastad foretok

Olaf Skryseth som ivrig medlem av Fossum skytterlag

selve overrekkelsen, og Ole Sønju holdt talen til Olaf.

Bygdemagasinet redaksjon iler til med de hjerteligste gratulasjoner, både med «Gutten i Røyken-prisen», og med 90 årsdagen den 19. september. Prisen er med rette fortjent!

RED.

På styremøte 25.oktober

ble det vedtatt å opprette et hederstegnsutvalg bestående av Terje Martinsen, leder for 2 år, Bjarne Kjos, sekretær for 1 år, og Ole Sønju, medlem for 1 år. For fremtiden skal utvalget velges på årsmøtet.

Det ble på samme møte feiret at Bjarne Kjos den 28 okt. og Anne Kirsti den 29. okt. begge fylte 60 år. Reaksjonen gratulere de to ildsjelene hjerteligst med dagene.